

मराठवाडा पॅकेज अंतर्गत जालना जिल्ह्यात
०२ देशी / संकरीत गाई / म्हशींचा गट वाटप
करणे ही पथदर्शी योजना सन २०१६-१७ मध्ये
राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान
करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास, मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०१६/प्र.क्र. २३८/पदुम-४,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : १५ ऑक्टोबर, २०१६.

प्रस्तावना-

गत ३ ते ४ वर्षांपासून मराठवाडा विभागात कमी पर्जन्यमानामुळे टंचाईची परिस्थिती उद्भवत असून या अनुषंगाने शासन स्तरावरील विविध विभागांमार्फत आवश्यक त्या उपाययोजना करण्यात येत आहेत. दुग्धव्यवसाय, शेळी / मेंढीपालन, अंड्यावरील / मांसल कुक्कुट पक्षी पालन हे व्यवसाय शेतीला पुरक व्यवसाय म्हणून पुढे येत असून याद्वारे शेतकऱ्यांना हमखास स्वयंरोजगाराचे व अर्थार्जनाचे साधन उपलब्ध होत आहे. मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांना शेतीसोबतच दुग्धव्यवसाय हा शेतीपुरक व्यवसाय म्हणून ०२ देशी / संकरीत गाई / म्हशींच्या गटाचे संगोपन करणे, ही योजना राबविण्याच्या अनुषंगाने पथदर्शी प्रकल्प म्हणून चालू आर्थिक वर्ष सन २०१६-१७ मध्ये केवळ जालना जिल्ह्यात ही योजना राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. दि. ०४.१०.२०१६ रोजी औरंगाबाद येथे पार पडलेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत मंत्रीमंडळाने सदरची योजना राबविण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे. त्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

मराठवाडा पॅकेज अंतर्गत जालना जिल्ह्यात ०२ देशी / संकरीत गाई / म्हशींचा गट वाटप करणे, ही योजना सन २०१६-१७ मध्ये राबविण्यास याद्वारे प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

योजनेचे कार्यक्षेत्र

सन २०१६-१७ मध्ये, जालना जिल्ह्यामधील ८ तालुक्यांमध्ये सर्व प्रवर्गासाठी ५० टक्के अनुदानावर (Back Ended) पात्र लाभार्थ्यांकरीता योजना राबविण्याचे प्रस्तावित आहे.

योजनेचे स्वरूप:-

सदर योजना सर्व प्रवर्गासाठी असून लाभार्थींना ५० टक्के अनुदान (Back ended) देण्याचे प्रस्तावित करण्यात येत असून सदरचे अनुदान प्रकल्प स्थापनेच्या पहिल्या वर्षानंतर २० टक्के, दुसऱ्या वर्षानंतर २० टक्के व उर्वरीत १० टक्के अनुदान तिसऱ्या वर्षानंतर देय राहील. सदर अनुदान जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त, जालना यांचेमार्फत लाभार्थ्यांचे थेट बँक खात्यात जमा करण्यात येईल. सदरचे अनुदान राज्यस्तरीय योजनेतून प्रस्तावित करण्यात येत आहे.

अनुदान - प्रत्येक लाभार्थीला २ देशी / संकरीत दुधाळ गाईचे / म्हशींचे वाटप करण्याची पथदर्शी योजना प्रस्तावित असून सदर योजनेद्वारे सर्व प्रवर्गासाठी प्रत्यक्ष खर्चाच्या २५ टक्के तथापि, प्रति गट कमाल मर्यादा गाय गटासाठी रु. ५६,०००/- व म्हैस गटासाठी रु. ६६,०००/- या प्रमाणे अनुदान

(Back Ended) देण्याचे प्रस्तावित करण्यात येत आहे. सदर अनुदान जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त, जालना यांचेमार्फत लाभार्थ्यांचे बँक खात्यात थेट जमा करण्यात येईल. सदर अनुदान राज्यस्तरीय योजनेतून देणेत येईल.

(आकडे रूपयात)

अ. क्र.	गटाचे स्वरूप	खरेदी खर्च	पर राज्यातून वाहतुक खर्च (रु. ५०००/- प्रति गाय/म्हैस)	एकूण	एका गटासाठी ५० टक्के अनुदानासाठी रक्कम	प्रस्तावित गटांची संख्या	१००० गटासाठी आवश्यक अनुदानाची रक्कम
१	२ देशी / संकरीत गायी (रु. ५१,००० प्रति गाय)	१,०२,०००/-	१०,०००/-	१,१२,०००/-	५६,०००/-	१०००	५,६०,००,०००/-
२	२ म्हशी (रु. ६१,०००/- प्रति म्हैस)	१,२२,०००/-	१०,०००/-	१,३२,०००/-	६६,०००/-	१०००	६,६०,००,०००/-
एकूण							१२,२०,००,०००/-

निवडलेल्या लाभार्थ्यांना दुग्धव्यवसायक विषयक प्रशिक्षण :-

लाभार्थ्यांना जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, जालना / जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना यांचे मार्फत ३ दिवसांचे दुग्धव्यवसाय विषयक प्रशिक्षण आयोजित करण्यात यावे. सदर प्रशिक्षणामध्ये देशी / संकरीत दुधाळ जनावरांच्या जाती, म्हशींच्या जाती, त्यांचे संगोपन, निवारा, आहार, जनावरातील माज ओळखणे, कृत्रिम रेतनाचे महत्त्व, कृत्रिम रेतनाची योग्य वेळ, विविध रोग प्रतिबंधक लसीकरण, जंतनाशके पाजणे, गाभण जनावरांची निगा, वासरांचे संगोपन, विविध वैरणीच्या जाती इ. बाबींचा समावेश करण्यात यावा.

योजनेस प्रसिद्धी:-

जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, जालना यांचे मार्फत योजनेला स्थानिकरित्या प्रसिद्धी देण्यात यावी.

दुधाळ जनावरे गटास पशुवैद्यकीय सेवासुविधा :-

लाभार्थ्यांने नजिकच्या पशुवैद्यकीय दवाखान्यामार्फत गाई/ म्हशींमध्ये कृत्रिम रेतन, विविध रोग प्रतिबंधक लसीकरण, जंत/बाह्य किटक निर्मुलनासाठी उपचार/उपाय योजना इ. करून घ्यावयाच्या आहेत.

दुधाळ जनावरांचा विमा उतरविणे :-

केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय पशुधन अभियानांतर्गत पशुधन विमा योजनेंतर्गत सदर गाई/ म्हशींच्या गटाचा विमा उतरविण्यात यावा.

दुधाळ जनावरांचे खाद्य, चारा व व्यवस्थापन :-

लाभार्थ्यांना वाटप करण्यात आलेल्या दुधाळ जनावरांना आवश्यक असलेला वाळलेला चारा, हिरवी वैरण, पशु खाद्य, खाद्य पुरके यावरील खर्च लाभार्थ्यांने स्वतः करावयाचा आहे.

लाभार्थी निवडीचे सर्वसाधारण निकष:-

१. लाभार्थ्याकडे चारा उत्पादनासाठी स्वतःची पुरेशी जमीन उपलब्ध असणे आवश्यक आहे.
२. लाभार्थ्याकडे दुधाळ जनावरांचा गोठा / मुक्त संचार गोठ्यासाठी आवश्यक स्वतःची जागा असणे आवश्यक आहे.
३. लाभार्थ्याने दुग्ध व्यवसायाचे प्रशिक्षण घेणे बंधनकारक आहे.
४. शासन स्तरावरून वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार छोटे कुटुंब संकल्पना अवलंबिणारे कुटुंब पात्र राहतील
५. दुग्ध व्यवसाय करीत असलेल्या व निकषांत बसणाऱ्या लाभार्थ्यांना प्राधान्य दिले जाईल. लाभार्थ्याला दुग्ध व्यवसायाची आवड असणे आवश्यक आहे.
६. सदर योजनेतर्गत ३ टक्के विकलांग तसेच, ३० टक्के महिला लाभार्थ्यांना लाभ देण्याचे प्रस्तावित करण्यात येत आहे.
७. मराठवाडा पॅकेज अंतर्गत प्रस्तावित २० शेळ्या + २ बोकड गट वाटप या योजनेत लाभ घेतलेला लाभार्थी प्रस्तुत योजनेतर्गत लाभ घेण्यास पात्र राहणार नाही.

लाभार्थी निवड :-

या योजनेतर्गत लाभार्थ्यांची निवड खालीलप्रमाणे गठित समितीद्वारे करण्यात यावी.

१. जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, जालना	- अध्यक्ष
२. जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना	- सदस्य
३. जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जालना	- सदस्य
४. नजीकचे प्रकल्प संचालक आदिवासी विभाग	- सदस्य
५. जिल्हा दुग्ध व्यवसाय विकास अधिकारी / त्यांचे प्रतिनिधी	- सदस्य
६. पशुधन विकास अधिकारी, (विस्तार) पंचायत समिती	- सदस्य
७. सहाय्यक आयुक्त पशुसंवर्धन, जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त कार्यालय जालना	- सदस्य सचिव

सदर योजनेतर्गत लाभ मिळण्यासाठी लाभार्थीनी तालुका स्तरावरील पंचायत समिती मधील पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) यांचेकडे अर्ज सादर करावा. सदर अर्जाची छाननी केल्यानंतर अभिप्रायासह लाभार्थ्यांचे अर्ज पशुधन विकास अधिकारी विस्तार यांचे कडून निवड समितीच्या मंजूरीसाठी जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद यांचे मार्फत जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांचेकडे सादर करण्यात यावेत.

एका कुटुंबातील केवळ एका लाभार्थ्यासच या योजनेतर्गत लाभ घेता येऊ शकेल. तथापि, ५ वर्ष कालावधीनंतर या योजनेतर्गत लाभ मिळण्यासाठी अर्ज करता येईल.

दुधाळ जनावरे गट खरेदी समिती:-

प्रस्तुत योजनेचा लाभ देण्यांतर्गत दुधाळ जनावरांची खरेदी परराज्यातून खालील समितीमार्फत करण्यात यावी.

- १ संबंधित तालुक्याचे पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार), पंचायत समिती
- २ कार्यक्षेत्रातील पशुवैद्यकीय दवाखान्याचे संस्थाप्रमुख
- ३ गावातील प्राथमिक सहकारी दूध संस्थेचे (असल्यास) सचिव
- ४ बँक विमा प्रतिनिधी
- ५ लाभार्थी.

या योजनेतर्गत खरेदी करावयाच्या देशी / संकरीत गायी / म्हशींचे गट परराज्यातून खरेदी करण्यात यावेत.

योजना अंमलबजावणी अधिकारी:-

सदर योजनेचे अंमलबजावणी अधिकारी हे जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, जालना हे राहणार असून सदर योजनेतर्गत कोषागारातून निधी आहरित करून त्याचे संवितरण करण्यासाठी आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

बँक एन्डेड सबसिडी वितरीत करण्यासाठी समिती:-

या योजनेतर्गत एकूण ५० टक्के सबसिडी प्रस्तावित करण्यात येत असून ती प्रकल्प स्थापनेच्या पहिल्या वर्षानंतर २० टक्के, दुसऱ्या वर्षानंतर २० टक्के व उर्वरीत १० टक्के अनुदान तिसऱ्या वर्षानंतर देय राहणार आहे. योजनेतर्गत निवड झालेल्या लाभार्थीस बँक एन्डेड सबसिडी वितरीत करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती गठित करण्यात येत आहे.

१. जिल्हा पशुवैद्यकीय सर्वचिकित्सालय / संबंधित तालुक्याचे सनियंत्रण करणारे तालुका लघुपशुवैद्यकीय सर्वचिकित्सालयाचे सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन	- अध्यक्ष
२. पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार) पंचायत समिती	- सदस्य
३. कार्यक्षेत्रातील पशुवैद्यकीय दवाखान्यावर कार्यरत संस्थाप्रमुख	- सदस्य सचिव

योजनेचे संनियंत्रण:-

१. योजनेचे जिल्हा पातळीवर संनियंत्रण जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त, जालना यांचेकडून केले जाईल. तसेच विभागीय पातळीवर प्रादेशिक पशुसंवर्धन सहआयुक्त, औरंगाबाद विभाग, औरंगाबाद आणि राज्य पातळीवर अतिरिक्त आयुक्त पशुसंवर्धन, आयुक्त पशुसंवर्धन कार्यालय, पुणे यांच्याकडून योजनेचे संनियंत्रण करण्यात येऊन तसा अहवाल आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या अभिप्रायासह शासनास सादर करण्यात यावा.
२. लाभार्थीस पुरवठा करण्यात आलेल्या शेळी गटाची विमा पॉलीसी ही लाभार्थी व पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार), पंचायत समिती यांच्या संयुक्त नावे उतरविण्यात यावे.
३. पशुधन विकास अधिकारी (विस्तार), पंचायत समिती यांनी किमान २५ टक्के शेळी गटांची पडताळणी करणे आवश्यक आहे. तसेच जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त आणि जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी जिल्ह्यातील दौऱ्याच्या वेळी प्रत्येकी किमान ५ टक्के शेळी गटांची पडताळणी करणे क्रमप्राप्त राहिल.

सदर योजनेसाठी नविन लेखाशीर्ष स्वतंत्रपणे यथावकाश कळविण्यात येईल.

सदर योजनेच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी आवश्यक त्या सविस्तर मार्गदर्शक सुचना आयुक्त पशुसंवर्धन यांनी तात्काळ निर्गमित कराव्यात.

सदरचा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आलेला असून त्याचा संकेतांक क्र. २०१६१०१५११५३१३४१०१ आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशाने व नावाने,

(श. मा. साठे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) मा. मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय मुंबई-३२.
- २) मा. मंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय मुंबई-३२.
- ३) मा. राज्यमंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय मुंबई-३२.
- ४) आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, औंध, पुणे-७.
- ५) विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद.
- ६) जिल्हाधिकारी, जालना
- ७) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना.
- ८) प्रधान महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
- ९) प्रधान महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
- १०) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र पशुधन विकास मंडळ, अकोला.
- ११) प्रादेशिक सहआयुक्त पशुसंवर्धन, (सर्व).
- १२) जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त, जालना.
- १३) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद, जालना.
- १४) निवड नस्ती (पदुम-४)